

גליון אל"ה הדברים

דברי תורה של המגיד מישרים החסיד שבכהונה
הגה"ח ר' ארי' ליבוש הכהן וויינפעלד ז"ל

פרשת פקודי

שנה ב' גליון נ"ה

כולל בתוכו

מאמר ארשת שפתים

מאמר פניני המגיד

מאמר ארי' שואג

רשימות וזכרונות

חיבת הקודש

דברים ערבים ומתוקים,
מלאים זיו ומפיקים,
שמע מקדושים וצדיקים

דברות קודש מכ"ק מרן רבינו הקדוש והטהור ז"ע

ליל שב"ק פקודי שנת תשכ"ז לפ"ק

קצת דברי תורה מכ"ק אדמו"ר מרן שליט"א לפ' פקודי שנת תשכ"ז לפ"ק, הזוהר הק' הקשה למה מנו נדבת המשכן, והלא אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, וכדי ליישב נקדים באריכות דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א, שאמר בסעודת חקל תפוחין קדישין דליל שב"ק דהאי שתא, שהקשה על המדרש אלה פקודי המשכן הה"ד איש אמונים ורב ברכות, ועוד הקשה שאיתא ברבינו בחיי שתיבת המשכן מרומז על בית שני, ותיבת משכן מרומז על בית ראשון, מפני שמשכן בגמ' ת"י ובית ראשון עמד ת"י שנה, ותיבת העדות מרומז על המשכן שהיה במדבר, ועוד קשה שרש"י אמר על הפ' המשכן משכן שני פעמים, רמז למשכן שנתמשכן בשני חרבנין על עוונותיהם של ישראל, וע"ז קשה נאמר זאת דייקא כאן אצל הפקודים, ולא נאמר זאת אצל מקום שאמר הקב"ה שיבנו משכן, ועל רבינו בחיי הנ"ל קשה דלפי דבריו למה מקדים בית שני לבית ראשון.

והנה בראשית דבריו תירץ המדרש הנ"ל, דהנה בכתוב לא נאמר שנמנו מה "שהביאו" רק של כסף ולא על זהב, וא"כ מנא הני מילי, וע"ז תירץ אלה פקודי הה"ד דכתוב איש אמונים ורב ברכות, דהיינו שמשנה רבינו ע"ה פי' איש אמונים וע"כ זכה שיכנס ברכה בתוך הזהב, וא"כ לא הי' צריך למנותו לפי שאין צריכים למנות רק דבר שהוא מצומצם כמו הכסף, שכאו"א הביא מחצית השקל, משא"כ זהב שנעשה לו נס ונתוסף והיה בשפע רב לא היה צריך למנותו, ועפ"כ של רבינו שליט"א, כבר מתורץ קושית הזוה"ק ג"כ, שאה"נ שהברכה לא היה שורה רק על הזהב, ועל הדבר המנוי דהיינו לא היה שורה הברכה, ואח"כ תוסף תירץ על בחינה שני' משום שהכסף בא ממחצית השקל שננתנו כל ישראל, כמסת חיבה והבין משה רבינו ע"ה שבין כל ישראל ימצאו אלה אשר ידרשו חשבונות, ויטילו חשדות ובפרט שהיה בהם כמה רשעים, המבקשים תמיד טענות וחשדות, כדי למצוא אמתלאה שלא ליתן יותר, ע"כ מנה להם המעות, כדי לקיים והייתם נקיים וכו', משא"כ הזהב הרי ניתן בתור נדבה, רק ע"י נדיבי לב וביניהם לא היה מקום לחשוש לחשדנים ולדורשי חשבונות, ע"כ לא הוי צריך למנותו (וכמדומה לי שכבר קדם לזה בספר אהבת יונתן).

והנה מפני מה בקשו ליתן להם חשבונות, מפני שהיה בהם כמה וכמה רשעים, שבכל פעם חשדו את משה רבינו ע"ה, על כמה דברים וזה היה רק שנאת חנם שנאת ע"ה לת"ת, וע"כ מתורץ שפיר קושית הנ"ל, הביא רש"י זאת הדרש דייקא גבי המנין, ועפ"ז אתי שפיר, שבגמ' בכמה

המשך בעמ' ד'

אלה פקודי המשכן וגו'

הנה הזוה"ק והרב בעל אור החיים הק', נתעוררו כאן לשאול, למה נמנו כאן נדבת המשכן, הלא אמרו ז"ל דאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, ולא בדבר הספור ולא בדבר המנוי, והנה הרב בעל האוהחה"ק תירץ כי מנין זה אדרבה מניינו תביא הברכה, כי כל פרט שירבה במספר תגדיל הזכות ותסובב הברכה למרבה, והטעם להיותו של משכן עכדה"ק, וחשבתי שיש להעמיס הכוונה בדבריו הק' ע"ד שפי' הצדיקים את הפ' עיניך ברכות בחשבון, כי עיני הצדיקים שבאים על איזהו דבר לחשבון יהיה נתברך בשביל זה, ומכ"ש שלא יארע שום צער ונזק, והנה נלפענ"ד לתרץ עוד עפי"מ"ש בישמח משה (פ' נשא) לפרש מה שדרשו במדרש עה"פ יברכה ה' בממון וישמרך מן המזיקים, ע"פ הגמ' (במסכת תענית דף ח:) אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, והקשו התוס' הלא במידי דצייר וחתים לית להו רשותא, ותירצו דמה שנתרבה מכח הברכה היא כמו הפקר, לכך אית להו רשותא וכו' עיי"ש, נמצא היכא דיש חדא לטיבותא דיש ברכה, יש חדא לגריעותא דשולטין, והיכא דיש חדא לטיבותא דאין שולטין, יש חדא לגריעותא דאין ברכה, ולכך הבטיח הש"ת לישראל תרתי לטיבותא עכ"ד. והם עשירים יותר במקום אחר ואני רגיל לשלבם יחד, והם דבריו בפ' תולדות, ובפ' וישב, שכ' דמצינו ב' מיני ברכות ואל שדי ויברך, וגם יברכה ה'.

וידוע מהראב"ע בריש פ' וארא כי שם שדי מורה לשדוד המערכה, מ"מ ניסים שלו נסתרים בדרך המערכה, וניסי שם הו"ה באתגליא כי השם הזה היה קודם, והנה מובן לפי"ז כי הברכה של שם שדי הוא מכוסה בטבע, ע"כ אינו שורה רק בדבר הסמוי מן העין, ורק בכדי שהדעת טועה, משא"כ ברכת ה' ובזה פי' הפ' ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, שלא יתעצב על דעתו כי טוב היה לו שלא ידע, ובזה פי' גם הפ' ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה', ותרגומו מאה בדעשרוהי, וק' איך יתכן זה הא הוי כדברי המדוד, דזהו ודאי בכדי שהדעת טועה, לזה אמר ויברכהו ה' דייקא ולא ע"י שליח כנ"ל עדה"ק עיי"ש.

והנה בייטב פנים ח"ש נלוה בסופו קונטרס וישב מצרף ומטהר כסף מהרה"ק המח' וכו' שם וז"ל נשאלתי מאת הרב המאה"ג וכו' מר"ה משה גר"ו אבדק"ק הומנא (ה"ה ההמ"ח ספר ערוגת הבושם שהיה אח"כ אבד"ק חוסט יע"א) עמ"ש מוזלה"ה בסי"מ פ' וישב שמה שאמרו אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין היינו במי שמושגח בשם ש"ן ד' יו"ד אבל אם הוא מושגח משם הו"ה ב"ה שממנו נסים נגלים יש ברכה אפילו בבר השקול וקש"י לי הא הך מילתא יליף מדכתיב יצו ה' אתך את הברכה

באסמך והתם הו"ה כתיב בקרא ע"כ קושית הנ"ל והוא קושיא עצומה לפענ"ד ולא זכיתי להבין ולהשכיל מה שתירץ לו הייט"ל שם ולכן נלפענ"ד לתרץ עפי"מ"ש הגאון מהרש"ך מדלא כתיב וברך ה' אותך רק יצו וגו' משמע וצוה ע"י שליח עכ"ד והוא נכון מאוד ולפי"ז אף דבקרא מוזכר שם הו"ה ב"ה, לא איירי במי שמושגח משם הו"ה ב"ה, רק הוא מושגח ע"י שליח דהיינו הטבע, ולכן שפיר דרשו ע"ז אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, משא"כ אם ה' בעצמו מברך ודאי חל הברכה בכל ענין.

והנה בפתיחה להפלאה (עמ"ס כתובות) כ' מ"ש כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה בזה הדבר, כלומר זה הדבר העצמו, כאילו יצא מפיו ית' ששכינה מדברת מתוך גרונו, וכשחטאו בעגל גם משה ירד ממדרגתו, וניבא רק בכה (שמות לב, כז) ואח"כ ביקש משה ונפלינו "אני" ועמך (לג, טו) היינו שגם נבואתו תהיה בהפלאה משאר נביאים כמקדם, והשיב לו ה' גם את הדבר "הזה" אשר דברת היינו שהיית רגיל עד השתא לדבר בזה הדבר, אעשה ולכן במשכן אחר שנתרצו על העגל כ' הכא זה הדבר עכ"ד עיי"ש, וז"ש אלה פקודי המשכן משכן העדות, עדות הוא לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם, ומהו היא העדות אשר פקד על "פי" משה ולכאורה קשה קו' הזוה"ק דאין הברכה שורה וכו', אע"כ התירוץ הוא אשר פקד על "פי" משה, והשכינה היה מדברת מתוך גרונו, וא"כ הוי מושגח מהש"ת בלי ממוצע ע"י שליח, וע"כ הברכה שורה אפילו בדבר המדוד והמנוי, וזהו העדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, לפי שכשחטאו בעגל ירד משה ממדרגתו, ונחסר לו בחי' זה הדבר, ומאלה פקודי המשכן נתברר שחזרה השכינה להיות שורה בישראל, ומשה המשיך השכינה למטה להיות מדברת מתוך גרונו, וזהו לפי שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל ונמחל להם, ואמרתי זאת עוד לפני חתונתי לפני מו"ח (שליט"א) ז"ל, והפיל אז דברי קילוסין שלא נשמע ממנו כמוהו כ"א לעיתים רחוקים.

אלה פקודי המשכן משכן העדות

ודרשו רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהם של ישראל, וצ"ב מה שייכות יש לפקודי המשכן דהיינו להמנין, וי"ל לפענ"ד עפי"מ"ש לעיל פ' תשא דהאי שתא, לפ' אמרו ז"ל נתקשה משה במחצית השקל, האיך יש ליקחו הלא עיקר חטא העגל היה בעבור ודי זה שגרם העגל, וא"כ מדוע עכשיו יתנו למשכן ממון זה שהיה להם מהמצריים מקור הטומאה, והראה לו הקב"ה מטבע של אש, שהכל ניתך באש ונפל

הסיגים שלא היה ממקור הקדושה, ונשאר רק מה שהיה להם מביזת הים, שהיה מאוצרות יוסף שהכין בקדושה עיי"ש באריכות.

וכעת נלפענ"ד דהנה הקשו המפ' למה נתן חשבון רק על הכסף ולא על הזהב, וי"ל דהזהב היה עיקר הכפרה בנדבת המשכן, כאמרו ז"ל (מד"ר פ' פקודי וירושלמי ריש מס' שקלים) יבא זהב של משכן ויכפר על זהב של עגל, ונמצא דמהזהב היה הרבה מעורב בו מביזת מצרים, שלא היה ראוי למשכן כי מקורו הרא"ה הרעה בהיותו ממצריים הטמאה, ע"כ הוצרך להתיכו בתוך הכור של זהב ויצא רק הנקי, שהיה ממקור הקדושה כנ"ל, בפ' תשא "זהב טהור" בטהרה וקדושה, וע"כ לא שייך חשבון בזה כי הרבה נפל ממנו, וישראל רצו בכפרה לא בקשו אפילו שום חשבון מזה, ועו"ל דהזהב שבא נדבה והרבה להביא היה מעורב מהכל והוצרך לבחינה ולא היה שייך שום חשבון, כי נפל ממנו רב משא"כ בכסף עכ"פ המחצית השקל שנתן כ"א היה יכולים לצמצם, שיהי' דייקו מאותם הכסף שנפל בגורלם מאוצרות יוסף הצדיק בבית הים, וא"כ לא הוצרכו לתתם בכור הבחינה או במצרף כי צרופה, הי' למאוד עוד מקדמת דנא ולא הוצרכו להתיכן רק בכדי שיוכלו לצדקת, וע"כ מזה שפיר נתן חשבון כי לא יחסר מכל בה.

היוצא מזה שמביזת מצרים עלה באש, ולא נשאר כ"א מביזת הים ממון כשר מאוצרות יוסף הצדיק שהגיע להם עפי' הדין, בשכר עבודתם, והנה קשה לכאורה האיך נתמשכן המקדש בשביל ישראל, מה שייכות המקדש לישראל, וא"ת כי הם בנאו בנדבתם הלא זהו רק ממוןם והם נתחייבו בגופם, וא"כ האיך יועיל להתמשכן ממוןם בשביל גופם, ולפי"ד שהיה שלהם בשכר עבודתם והם עבדו עבודת הפוך, נמצא דבממון זה היה טמון עצמות גופם, ולא כמו שאר ממון שאדם משתכר במסחר, ועי' מ"ש הכל"י פ' ויקהל בפ' קחו מאתכם שכ' כי הנותן מנדבת לבו דומה כאילו הקריב את גופו, ועוד שהעני הנותן כאילו מחסר מבשר ונותן, וע"ד שנאמר מבשרך אל תתעלם, שאל תתעלם מליקח אפילו מבשרך וליתן ע"כ עיי"ש, וכ"כ כאן שחסרו מבשרם ועבדו עבודת הפוך, וע"ז קבלו שכר נמצא שבשכר זה היה טמון חלק מבשרם, ואת זה נתנו למקדש נמצא שהוא נחשב כאילו נתנו חלק מגופם, ולא רק סתם ממון וע"כ כשחטאו ורצה להענישם נתמשכן המשכן ונחשב שפיר כאילו לקו בגופם ממש, ולפי"ז מדויק שפיר אלה פקודי המשכן משכן העדות שנתמשכן על עוונותיהם, מפני שהיה בידם ממון כשר, בשכר עבודתם מאוצרות יוסף הצדיק וא"כ לא נפל ממנו כלום, ושפיר פוקד עפ"י משה והוצרך לתת החשבון מדויק.

דרשה ליל שב"ק פ' ויחי שנת תשס"ז לפ"ק

בביהמ"ד הגדול דקיט"ל דסאטמאר וויליאמסבורג
לטובת מתיבתא תורה ויראה דרב"י דסאטמאר קרית יואל

מ'מינט ביידע עקסטער, אבער דער צדיק זאגט אז באמת רעדט מען נאר פון די נקבה, די חז"ל זאגן אז זי ווערט אנגערופען חסידה שבחיות, אין מ'דארף רעגען קומען אלע חיות בעטען זי זאל מתפלל זיין, אין איהרע תפילות ווערען נתקבל.

אין אייגענטליך שווער, פארוואס ווערט זי אנגערופען חסידה, אין פארוואס ווערן איהרע תפלות מעהר נתקבל פון אנדערע, נאר די גמ' אין ב"ב זאגט אז די אילה איז רחמה צד אין בשעה שכורעת ליל, איז זי אין א סכנה, השי"ת דארף איהר זומין זיין א שלאנג, צו געבען א בייס אין דאס איז אויסגערעכענט אויפן רגע, אלמלא א מינוט פריער אדער שפעטער, קען זי שטארבען, ווען עס קומט איר צייט, אין זי איז זיך מתעמק אין תפלה, פאר זיך בעת צרתה, אויב דעמאלטס דארף די וועלט רעגען, אין מ'קומט צו איהר פאר תפלות, לאזט זי איבער איהר אייגענע אונטערעסען, אין זי איז מתפלל פאר די וועלט, דאס איז שוין גאר א חסידות, אין ווייל די באשעפעניש באזיצט אזא כח, אוועקלייגען אייגענע אינטערעסע בשעת סכנה, אין איז מתפלל פאר יענעם, הערט השי"ת צו תיכף איהר תפלה, אין דאס איז פשט, באמת איז זי א נקבה, זי האלט אינמיטען מתפלל זיין פאר זיך, נאר אינצווישען קומען די חיות אז זי זאל מתפלל זיין פאר אנדערע, ווערט זי פליצלונג ווי א זכר, אין זי פארגעסט מתפלל זיין פאר זיך, נאר זי איז מתפלל פאר די וועלט עכ"ל.

דאס זעלבע קען זיין נפתלי אילה שלוחה, בלשון נקבה, פונדעסטוועגען הנותן אמרי שפר לשון זכר, ווערט זי ווי א זכר אין זאגט שיינע דיבורים פאר'ן אייבערשטער, אין וועגען דעם ווערט דאס טאקע נתקבל, אין דעם זכות פירותיה מתמחרת להתבשל.

דאס זעלבע ביי אונז טייערע ברידער, איהר מוטשעט זיך אליין שטארק, אויף די אייגענע מוסדות, וואס מ'האט ב"ה אויפגעשטעלט פון דאס נ"י, אין א קורצע צייט, איהר דארפט דעם קרעכטץ פאר זיך אליין, פינדעסטוועגען אז א ברידער קומט אינצווישען, אין בעט הילף, אויב איהר וועט אפלאזען די אייגענע אינטערעסען, און צו ערשט העלפען יענעם, און דעם זכות השי"ת הערען אייערע תפילות, אין אייערע פירות וועט זיין מתמחרת להתבשל, עטץ וועט האבען נחת פין אלע קינדער, אזוי ווי דער וואך מוצש"ק איז ניטל, וועט דער רבי ס'י ווי נישט קענען לערנען, איז ער גרייט אויפנעמען מענטשען, וואס וועלען ברענגען געלט עד עלות השחר.

זכות הצדקה זאל משפיע זיין ברכות לרוב וכו' וכו'.

סיפורי צדיקים אין נאך, די בחורים לעבען אויף, צו הערען די הערליכע פיטפוט דאורייתא בדרוש ואגדה, וואס איז הדברים שמחים כנתינתן מסיני, ועריבים לשומעיהם, ווי אין דער וועלט איז נאך דא א רבי, וואס זיצט אין ישיבה יעדען טאג מבוקר עד ערב, אין לערענט מיט די שיעורין תמידין כסדרן, נישט אומזינסט קומען בחורים אהין לערנען פון איבעראל, אין עס ווירבעלט חבורות אין פארשידענע מקצועות בתורה, ווי למשל לימודי ש"ס, הל' שבת, הל' ריבית, חו"מ וכו' וכו', וממנו יתד וממנה פנה, קומען ארויס מורי הוראות מרביצי תורה, אין סתם בני תורה וואס שטעלען אויף יודישע שטובער בכל פינות ומחנות.

דא אין וומס"ב מ'האט ב"ה אויפגעשטעלט הערליכע מוסדות, אין א קורצע צייט, כסדר מאכט מען מסיבות פאר "אדני הקודש", מיט אומגעהויערע פאנטאסטישער סכומים, כ'האב מיך געווינדערט ווי אזוי קען דאס זיין, נאר וואס דען אז ס'איז דא אחדות, מיט א כח הרבים, קען אלעס צושטאנד קומען, פונקט ווי מ'זעהט ביי די בני גד, די וואכעדיגע סדרה גד גדוד יגודנו, והוא יגד עקב, עי' בראש דוד עפ"י ד' הרשב"ם שהלך בראש כאלו כל ישראל הם גדוד שלו, וזאת היתה מצד חסידות גדולה לפנים משורת הדין, כמו שפ' בשלה"ק ויתא ראשי עם שהלך בדרך צדקה, בראש מעין דוגמא של מעלה, כמ"ש וה' הולך לפניכם, וז"ש צדקת ה' עשה.

ואף גם זאת ולהו איגד עקב שנשאר גדודו אחר הכיבוש והחילוק ולא תימא שהיו צריכים להם מפני שהמה בעלי מלחמה כמ"ש וטרף זרוע אף קדקד כי הלא הכל היה דרך נס ע"י ה' איש מלחמה וע"כ כמ"ש האוחה"ק פ' מטות שמשה רבינו ע"ה, הקפיד ואמר האחיכם יבואו למלחמה וגו' ולא אמר האחיכם ילחמו כי באמת ה' הוא הלוחם רק זכות כולם גרם להשראת השכינה, ביתר שאת וינחילו את הכל, וז"כ עמד כח זכות הרבים, שיוכלו לחלק הארץ כדבעי בלי שום מחלוקת, דעריבער קען מען פארשטיין, אז מיר דארפען אויך אנצוקומען, צו די אייך טייערע ברידער, ווייל השי"ת וויל ס'זאל זיין א כח הרבים, מיט מער סייתא דשמיא, אין השראת השכינה באופן נעלה מאוד.

יעצט צום ענדע וויל איך זאגען עס שטייט אין די וואכעדיגע סדרה, נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, פרעגט דער חיד"א פארוואס איז ער מזכיר בתחילה א לשון נקבה, אין ענדיגט מיט א לשון זכר, ס'קען זיך בהקדם א ווארט פון א געוויסען צדיק, ס'ווערט געברענגט אין ישמח ישראל, אויפן פסוק אין תהלים (מ"ב) כאיל תערוג וגו' איז אויך געמישט א לשון זכר מיט א לשון נקבה, רש"י איז מסביר אז

רבות! כ'וויל אייך פארציילען א מעשה, א אמת'ע מעשה וואס שטייט און ירושלמי (תרומות סוף פ"ח.

קודם וויל איך מקדים זיין א גמרא (ב"מ פד) דא"ר יוחנן, בר לקישא כי הוה אמינא מילתא הוי מקשי לי עשרין וארבע קושייתא, ומפרקינא ליה כ"ד פרוקי, וממילא רווחי שמעתתא עיי"ש, הרי לן דבכ"י הוי ר"ל מקשי והוא מפרק יומא חד נכנס לביהמ"ד והיה ר"ל שואלו דבר הלכה כ"פ ולא השיבו, א"ל מהו זה שאין אתה משיבני, סיפר לו מה שאירע לו בגולנים, שלקחו ממנו, וא"ל כל האברים תלוין בלב והלב תלוי בכיס, וע"כ לא היה יכול לצמצם בלימוד התורה להשיבו כנהוג.

שאלו ריש לקיש הידעת עכ"פ באיזהו דרך נסו הגולנים, הראה לו ומיד רדף ר"ל אחריהם, ומרחוק התחיל לצעוק עליהם, שבאם לא יחזירו יקים נקמתו מהם, דהא בב"מ שם אמרו שמקודם שעשה תשובה, היה הוא הראש של הליסטים, וע"כ באמת נתייראו מאוד ממנו, עד שהחזירו כל ממונו, של רבי יוחנן ע"כ שם עי' בפני משה.

ובאמת תמוה מאוד, שרבי יוחנן שהוא בעל המאמר, דמאן דמסיגי ד' אמות בלא תורה, הוא מחלל שם שמים בפרהסיא, וגם רבי יוחנן היה גדול מאוד, שנאבדו לו רח"ל עשרה בנים, שאמר דין גרמי דעשירא ביר, וכל זמן לא ביטלו אותו מתורה, וא"כ מדוע בשביל ממון יאבד לב מתנה, ולא יוכל להשיב דבר, ושמעתי לומר שבאמת אם היה ממנו יותר לא היה מטרידתו, כי נתעלה ר' יוחנן הרבה יותר מזה, רק שהיה לו ממון השייך לישיבה, שהיה צריך להחזיק התלמידים, וכיון שמעתה לא יוכל להחזיקם, אבד לבו כי לא האמין, איך יוכל להמשיך בהרחבת גבול הקדושה.

מורי ורבותי! כ"ק אדמו"ר שליט"א איז שוין דורך אסאך קאפיטלעך אין געשיכטע, פון שווערע זמנים, און ס'האט נישט געוויקט אויף איהם, ער האט זיך אריינגעטוהן און לערנען, און פארגעסען פון אלע צרות, אנדערש איז אבער, ווען די ישיבה הק' זינקט אין חובות, ווערט דער רבי שליט"א א פערזענליכער אחראי, אויף די שווערע געלטער אין דאס טוט איהם שטערען פון לערנען, וויסען זאלט איהר אז דער גולת הכותרת פונעם גאנצען רביסטעווע, איז די ישיבה די רבי געט אוועק די גרויסע טישען, אין קר"י וואלט דער רבי געקענט האבען יעדע וואך, גאר א גרויסען עולם פין בעה"ב מיט בחורים.

פינדעסטוועגען איז ער ענדערש בוחר צו פראווען מיט די בחורים, אין א ענגערען קרייז כדי אין זיי אריינפערעלען תורה יראת שמים וחסידות

פ' ויקהל פקודי שנת תש"פ מחלת קאראנא רח"ל

ובביהמ"ד רחמיסטריווקא ב"פ. פתחו בער"ש המקוה משעה 1 עד 5. והיה שומר, שלא הניח ליכנס רק עשרה, ובבור יהיה רק אחד לבד, ופלא שהמקום תורה, שנודע ומפורסם לשם ולתהלה כולל "מעוררי השחר" למדו כרגיל, שיעורין תמידין והתפללו שם, וביום ד' ויק"פ באו לתפלה הרבה אנשים, כאשר סגרו כל הבתי כנסיות, ונתקבצו בערך מאה אנשים, וע"כ ביום ה' למחרת סגרו הדלת, ורק מי שידע מספר המנועול יכול ליכנס, ושוב לא היה רק בני הכולל ועוד כמה אנשים.

ובשבת רוב העם התפללו בבתי, ובחצירות, ומרפסות, ועשו מנינים והצטרפו, ולפני ביהמ"ד סאטמאר, הוציאו את התיבה לרחובה של עיר, והש"ץ היה החזן המפורסם ר' אייזיק האניג, והתפלל בקול רעש גדול שמכל המרפסות של הרחוב מסביב התפללו עמו, הקטנים עם הגדולים, ושרו עמו הניגונים והיה מחזה הוד, שלא היה ולא יהיה א"ה, וכן היה בהרבה מקומות.

ובשכינותי שני בתים ממנו, עשה ר' בערל שטערן מנין בחצר הפנימי, והיה לו שם ס"ת, והשתתפו קרוב לשני מנינים, חוץ מזה הצטרפו מכמה בתים מסביב, שהתפללו עמו מן הגגות והמרפסות, ויצאתי בחצר יחידה והתפללתי עמו, ושמענו קריאת התורה וכו', ובס"ג נתכבדתי לומר תורה אף שישבתי בצד בחצירי, והרימוני קולי, בכבוד האכסניא שמזכה את הרבים, ומיגו דזכי לנפשיה זכה נמי לחברי, ופתחי בפ' השבוע, והצגתי דברים מרביה"ק ז"ע.

ואמרתי שע"י חטא העגל היה "נגף" ומתו הרבה אנשים שלא נזכר מספרם, ולבסוף נתבשרו על ציווי מלאכת המשכן, שיהיה כפרה על החטא ונתחזקו, וכ"כ היום קרינו הציווי שיהיה לכפרה גם לנו, וכאשר יצא הקצף של המחלה רח"ל, הנקרא "קאראנא" והוא ממש בבחינת מגיפה, שהש"ת יעזור ויגן ויושיע שלא יהיה שום נזק ליהודים והחודש אשר ישועות בו מקיפות, שהברואים יתמידו בריאותם והחולים יתרפאו והרימוני קולי, ושמעו הכל מסביב עד שענו כל העם קול אחד אמנו, ויהיו נא אמרינו לרצון לפני אדון כל.

רוח באיש לקנות, וע"כ נפסק ההמקח וממכר והמסחר עד משבר רח"ל, ובכל עת ובכל שעה נשמע עוד בנ"א שנדבקו בהחולאת רח"ל, וגברה מאוד בכל שעה ושעה, ורק מעט מזעיר בנ"א שנראין בחוץ, ואף אלו המעט הנראין הם בעיקר בחורים וגם בתולות עם נערים, אבל פחד "הזקנים" גברה מאוד מאוד, בבל יראה, ובל ימצא.

והיוקר יאמיר כמו אצל החורבן, ומימינו בכסף שתינו במחיר גבוה, וכ"כ יש מחסור בקניית "פאפיר" ונעשה בהלה לקנות תיכף מצות, אף שעדיין יש יותר מל שבועות עד החג, מחשש שיכולין לסגור בכל יום, וכ"כ מחיר "ביצים" עלה למעלה ראש, ובהלה גדולה לקנות בשר ועוף, בעוד מועד לצרכי יו"ט, ומי יודע כעת ההזאת מה יולד יום יום ה' ישמרנו.

וכל זה כתבתי ביום רביעי, יום "ראשון" בסגירת הבית, וביום החמישי שמענו שהבי"ד "באנטווערפן" אסרו להתאסף אפילו עשרה בבית, אלא כ"א ממש יתפלל ביחידות, והיום שמעתי עוד מספר אנ"ש שנדבקה בהם מחלה זו, שהיותם בסוד מרעים ולא נזהרו מלישב בצד וידום.

וביום ער"ש נודע מפה לאוזן, על רוב בתי מדרשים (ובפרט הגדולים) שיהיו סגורים ומסוגרים, ורק פחותים מס' שנים יכולים לעשות מנינים קטנים, של עשרה אנשים דייקא ויתפללו בציבור, והודיעו לבנ"א שבאלה המנינים לא יאמרו ברכת מגן אבות, ותיכף אחר ויכולו אמרו קדיש, כמבואר בס' רס"ח סעיף י"ד כיון שאינו מנין קבוע, והפרמ"ג מפקפק דהוי ספק ברכה לבטלה עיי"ש.

אבל זקנים מבן ס' נשארו על מקומם והיו בשלום, ואל יצא איש מפתח ביתו, בשום אופן לא להתפלל, ולא לקנות אפילו אוכל אלא בניהם או נכדם ילכו בשבילם, ויניחו על פתח ביתם כל יבואו ובל יראה וימצא בבית, ורוב המקואות היו סגורים בער"ש, חוץ מכמה מקומות קטנים שלא נזהרו, ונתפרסם בשם כמה מורי צדק, שיכנסו לשויער וישתהו כמו ג' או ד' מינוט, וזה יהיה כמו ט' קבין.

בימינו אלה בחודש "אדר", יצא הקצף במחלה אנושה רח"ל, הנקראת קאראנא והתחילה במדינת כינה, ולאט לאט הלכה בכל המדינות, והוא מחלה המתדבקת אל "הריאה", והרבה אנשים ובפרט מהזקנים יכולים למות מזה באין מרפא ובא, גם במדינותינו אמעריקא, וגברה מיום אל יום רח"ל, ובשבת שלפני פ' תשא כבר יצא צו שלא יתקבצו יחד יותר מחמש מאות אנשים, ולאור זה נשאר הביהמ"ד הגדול בקרית יואל חלוק במחיצות כמו בימות החול, והתפללו בשלש מקומות, דהיינו בצד צפון התפללו שם, והתפללו בפאליש סגור במחיצה, ובביהמ"ד הגדול כדי שלא יהיו כולם יחד, וגם בק' סקוירא חלקו את העולם, ובפעם הראשון התפללו מפוזרים בכמה מקומות, וגם ההטיש היה סדר עפ"י שחמש מאות באו לאולם כרגיל, וחמש מאות הוצרכו לעלות לעזרת נשים, והשאר באו חציין לס'ג באולם, וחציין לעזרת נשים.

ביום ג' כ"ב מימי החודש שגזרו המלכות, שלמחר ביום הרביעי ויק"פ יסגרו כל מוסדות התורה, בלי יוצא מן הכלל, וכן כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שלא יתפללו בהן, ולא יקבצו יחד אלא כאו"א ישב בביתו, כי האסיפה מזיק מאוד ועלול לפיקוח נפש, וכמה ימים לפני זה הריעו והזהרו, להזקנים ולחלושי מזג, להזהר בענין טבילה במקואות, שזה יכול להיות סיבה לפזר ולהתדבק מאדם לאדם, וגם על בתי חתנות גזרו, שלא יהיו שם יותר מחמישים איש, והיה בהלה גדולה שכמה אנשים קדמו במהירות לעשות חתונות במוקדם האפשרי, עד שביום ד' סגרו כל בתי חתונות, ועשו חתונות בבית ובחצר במתי מעט, וכמה בנ"א נתקבצו בבתי ובחצירות, במנין מצומצם להתפלל.

ובאמצע הרחוב לינטש, יש 'פארק' והתפללו שם תחת כיפת הרקיע כמה מנינים, ובמנחה ובמעריב התפללו הרבה אנשים ברחוב, לפני איזהו בתי מדרשים, או בהקארידאר של בתי גדולים, שהרבה בני אדם דרים בתוכם יחד.

והמצב איום ונורא כי נתדלדלו הרבה פרנסות מבני אדם, כיון שאין יוצאין מביתם, וגם לא קמה

המשך מאמר חיבת הקודש מעמ' א'
מקומות איתא שהבית שני נחרב מפני עון שנאת חנם, וע"כ שפיר יש להם שייכות אצל אלה פקודי וכו', דכולהו בחזא מחתא מחתינהו, דלכן היה צריך למנות המעות, מפני ש"ח ומפני הטעם קריו משכן שנתמשכן על עוונותיהם של ישראל, והא דאייתי רמז על מקדש הראשון, אע"פ שאין לו שייכות, שזה לא נחרב על עון ש"ח, רק מפני ע"ז על זה רבינו שליט"א, שזה לא הביא רק דרך אגב, ובסוף דבריו אמר דלכן נקרא המשכן עדות, מפני שאיתא במדרש או בגמ' שקרשי המשכן וכל שאר כלי המשכן לא נאבדו רק נגזזו, ולא יכלו לשלוט שום רע במעשה ידי של משה, ולעתידי יוציא אותם לבנין השלישי, וע"כ נקרא עדות שזהו עדות גמורה, שיבנה לנו עוד בית שלישי, והראיה שנגזזו ולא נאבדו, ע"כ הוא בזכרנו, והש"ת יזכינו כולנו לקבל תפילותינו שנקבל במהרה ביחד עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, את פני משיח צדקינו אמן ואמן, וכ"ז שמעתי בעצמי ב"ה הטוב והמטיב.